

BILLEDKUNST

Kunstneriske bevægelser gennem tiden

SKULPTURENS UDVIKLING

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Billedkunst" om Kunstneriske bevægelser gennem tiden i tre episoder, nemlig: "Arkitekturens udvikling", "Malerkunstnens udvikling" og til sidst "Skulpturens udvikling". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

I løbet af historien har skulptur været en af de mest udtryksfulde og alsidige kunstformer. Skulpturens udvikling har spejlet samfundets ændringer, teknologiske fremskridt og kunstnernes personlige udtryk fra forhistorisk tid til nutiden. I denne del af

billedkunstundervisningen vil vi udforske skulpturens rejse gennem forskellige æraer, kulturer og stilarter.

Vi starter med de tidlige former for skulptur, opdaget i forhistoriske huler, og bevæger os gennem antikken med dens imponerende bronzearbejde og marmorstatuer, der afspejler guders og menneskers idealiserede former. Vi vil undersøge middelalderens religiøse figurer og den dybe forbindelse mellem spiritualitet og kunst, som førte til skulpturers storhed i kirker og katedraler.

Dernæst vil vi dykke ned i renæssancens genopdagelse af klassiske idealer, hvor skulptører som Michelangelo og Donatello genopfandt den menneskelige form med en hidtil uset realisme og følelsesmæssig dybde. Fra barokkens dramatiske udtryk til neoklassicismens tilbagevenden til antikkens enkelhed, vil vi se, hvordan skulptur har formidlet tidens ånd og æstetik.

I det 20. århundrede vil vi udforske modernisme og samtidskunst, hvor skulpturen bryder fri af traditionelle grænser og bliver et middel til eksperiment og social kommentar. Kunstnere som Henry Moore og Alberto Giacometti, sammen med avantgardebevægelser, har udfordret vores opfattelse af form og rum.

I denne del af undervisningen vil du ikke kun lære om skulpturens historie og dens teknikker, men også om, hvordan skulpturer kan kommunikere ideer, følelser og kulturelle værdier. Vi vil undersøge, hvordan skulpturer påvirker os og rummet omkring os, og hvordan de fortsat udfolder sig og tilpasser sig til vores skiftende verden.

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne forstå forskellen mellem skulpturelle stilarter fra forskellige tidsperioder.
- Jeg skal kunne vurdere en skulpturs æstetiske og historiske betydning.
- Jeg skal kunne skabe en original skulptur, der afspejler inspiration fra en valgt historisk stil.

Hvad karakteriserer de tidlige former for skulptur fra forhistorisk tid og antikken, og hvordan adskiller de sig fra hinanden?

De tidlige former for skulptur fra forhistorisk tid og antikken er nogle af de første eksempler på menneskelig kunstnerisk udtryk. I forhistorisk tid lavede mennesker skulpturer af dyr, menneskelige figurer og symbolske objekter. Disse skulpturer var ofte små og kunne bæres med sig, som for eksempel de berømte 'Venus'-figurer, som formodes at repræsentere frugtbarhed. De var lavet af sten, ben eller ler og havde enkelte, overdrevne træk, som store hofter og bryster på 'Venus'-figurerne, som fremhævede det, som var vigtigt for mennesker dengang.

I modsætning til disse udviklede skulpturerne fra antikken, specielt i civilisationer som Grækenland og Rom, sig til at blive meget større og mere detaljerede. I antikken blev skulpturer brugt til at repræsentere guder, helte og mennesker i naturlig størrelse eller større end det naturlige. Disse værker blev ofte lavet af marmor eller bronze og viste en avanceret forståelse af den menneskelige krop og muskulaturen. Græske skulpturer, for eksempel, fokuserede på idealiseret skønhed, balance og proportioner, og skildrede ofte figurer i dynamiske stillinger.

Mens forhistoriske skulpturer var mere fokuserede på symbolske repræsentationer og havde en praktisk eller rituel funktion, udtrykte antikkens skulpturer menneskelige idealer om skønhed, heroisme og gudelighed. Antikkens kunstnere forsøgte at fange og afbilde mennesker og guder på en realistisk og idealiseret måde, som var forskellig fra de mere abstrakte og stiliserede fremstillinger fra forhistorisk tid.

Hvordan påvirkede middelalderens og renæssancens religiøse og humanistiske ideer skulpturens udformning og formål?

De tidlige former for skulptur fra forhistorisk tid var ofte enkle og symbolske, skabt af mennesker, der levede tusindvis af år siden. Disse skulpturer var primært lavet af sten, ben, træ eller elfenben og kunne repræsentere dyr, mennesker eller abstrakte former. De blev typisk brugt til religiøse eller rituelle formål, for eksempel som del af en frugtbarhedskult eller som beskyttelse mod farer. Disse skulpturer havde ofte overdrevne træk, som forstørrede bryster eller hofter, hvilket antydede, at de var symbolske fremstillinger af frugtbarhed og liv.

I modsætning hertil blev skulpturer fra antikken (såsom dem i Grækenland og Rom) skabt for at vise den menneskelige form med høj realisme og idealisme. Disse værker var ofte skabt for at ære guderne, minde om store leders bedrifter eller som gravmonumenter. De havde en høj grad af detaljer og var designet til at vise mennesker og guder i perfekte proportioner. Antikkens skulpturer fremstillede menneskekroppen i en række forskellige stillinger, og de blev ofte lavet af holdbare materialer som marmor eller bronze.

Middelalderens skulpturer var primært knyttet til kirken og den kristne tro. Mange skulpturer fra denne periode var en del af kirkebygninger, som relieffer eller statuer af helgener og bibelske figurer. De var ment som vejledning for de troende og for at illustrere religiøse fortællinger. Skulpturerne i middelalderen var ofte mere stive og mindre realistiske end antikkens kunst.

I renæssancen blev der derimod genopdaget en interesse for antikkens idealer, hvilket påvirkede skulpturerne markant. Kunstnere som Michelangelo og Donatello søgte at genskabe den klassiske skønhed og det detaljerede studie af den menneskelige anatomi. Skulpturer fra renæssancen viste ofte menneskefigurer i dynamiske stillinger og med en følelse af bevægelse og liv, som var meget forskellige fra middelalderens mere stive former. Renæssancen var også kendetegnet ved en større interesse for humanismen, hvilket betød, at skulpturer ikke kun tjente religiøse formål, men også begyndte at fremstille menneskelige temaer og følelser.

Hvordan reflekterer barokkens og rokokkens skulpturer tidsperiodernes kulturelle og æstetiske værdier?

Barokkens og rokokkens skulpturer er fantastiske eksempler på, hvordan kunst kan afspejle tidsperiodernes kulturelle og æstetiske værdier.

Barokken, som var populær i 1600- til midten af 1700-tallet, var en tid med stor dramatik og ekspresion. Dette ses i skulpturerne fra denne periode, som ofte er livlige, detaljerede og dramatiske. De viser stærke følelser, og figurerne ser ud som om, de bevæger sig – nogle gange ser de næsten ud til at træde ud af deres rammer! Dette var en måde for kunstnerne at skabe et dybt indtryk på beskueren. Barokkens skulpturer var også en del af en større tendens til at udsmykke kirker og paladser for at vise magt og rigdom, hvilket var vigtige værdier i den tid. Kunstnerne brugte disse skulpturer til at fortælle religiøse historier på en meget levende og engagerende måde, som skulle gøre indtryk på folk og måske endda få dem til at føle en stærkere forbindelse til religion.

Rokokoen, som fulgte efter barokken i det sene 1700-tal, var derimod mere fokuseret på lethed, elegance og romantik. Denne periode var mere om afslapning og fornøjelse, særligt blandt de rige klasser. Skulpturer fra rokokken er ofte mindre og mere delikate end de kraftfulde barokke værker. De viser ofte scener fra det daglige liv eller fra naturen, men på en meget idealiseret og romantisk måde. Rokokoskulpturer kan indeholde blide kurver, fine detaljer og et lettere, mere legende udtryk. Dette afspejler rokokkens værdier om skønhed, romantik og nydelse af livets finere ting.

Både barokken og rokokken brugte skulptur til at udtrykke tidens ideer og følelser, men på meget forskellige måder. Barokken brugte dramatik og bevægelse til at gøre et stort indtryk, mens rokokoen fokuserede på elegance, lethed og romantik. Disse forskelle viser, hvordan skulptur, ligesom alle kunstformer, ændrer sig for at afspejle de skiftende værdier og ideer i samfundet.

På hvilken måde ændrede modernismen og avantgardebevægelserne i det 20. århundrede synet på og funktionen af skulptur?

I det 20. århundrede skete der store ændringer i kunstverdenen, og det påvirkede også, hvordan folk så på og lavede skulpturer. Før det 20. århundrede var skulpturer ofte realistiske og viste mennesker, dyr eller scener, som folk kunne genkende. De skulle ofte se smukke ud eller fortælle en historie. Men i det 20. århundrede begyndte tingene at ændre sig.

Modernismen og avantgardebevægelserne, som opstod i dette århundrede, ændrede folks ideer om, hvad kunst kunne være. Kunstnere begyndte at eksperimentere mere og prøve nye ting. De

begyndte at lave skulpturer, der ikke nødvendigvis lignede noget, man kunne genkende fra den virkelige verden. I stedet begyndte de at fokusere mere på ideer som form, farve og rum.

For eksempel begyndte nogle kunstnere at lave skulpturer, der var helt abstrakte, hvilket betyder, at de ikke skulle forestille noget bestemt. Andre brugte nye materialer som metal, plastik eller genanvendte genstande i stedet for de traditionelle materialer som sten eller træ. Nogle skulpturer blev lavet til at bevæge sig eller ændre form, og nogle blev endda lavet til at blive oplevet på forskellige måder, ikke kun ved at kigge på dem, men også ved at røre ved dem eller gå ind i dem.

Disse ændringer betød, at skulpturer ikke kun var ting, man kunne se på i et museum. De kunne være en del af hverdagen eller bringe folk til at tænke og føle på nye måder. Modernismen og avantgardebevægelserne åbnede op for nye muligheder og gav folk en ny forståelse for, hvad skulptur kunne være. De viste, at skulptur ikke kun handler om at kopiere den virkelige verden, men også om at udforske nye ideer og udtrykke følelser og tanker på nye måder.

Hvordan har samtidskunstnere integreret nye materialer og teknologier i skulpturens udvikling, og hvilke temaer udforsker de?

I de seneste år har samtidskunstnere virkelig begyndt at eksperimentere med, hvad skulptur kan være. De har taget alt fra traditionelle materialer som metal, træ og sten til helt nye ting, som måske ikke engang betragtes som kunstmateriale i traditionel forstand, som lys, lyd, og selv digitale teknologier.

For eksempel bruger nogle kunstnere computersoftware til at designe deres skulpturer eller endda til at skabe digitale kunstværker, som kun kan ses på en skærm eller med specielle briller. Andre bruger genanvendte materialer, som gamle computerdele eller plastikaffald, for at lave noget helt nyt og også for at sende et budskab om genbrug og miljøet.

Når det kommer til temaer, så udforsker samtidskunstnere en masse forskellige emner. Nogle laver værker, der handler om miljøet og hvordan vi påvirker vores planet. Andre fokuserer på identitet, kultur eller politik, og hvordan disse ting former vores liv og vores samfund. Der er også dem, der undersøger, hvordan teknologi ændrer den måde, vi lever og kommunikerer på.

Med alle disse nye materialer og temaer bliver skulpturer ikke længere bare noget, man ser på. De kan være interaktive, noget man kan røre ved, gå igennem, eller endda noget, der ændrer sig over tid. Det er en spændende tid for skulptur, fordi reglerne bliver skrevet om, og kunstnere fortsætter med at skubbe grænserne for, hvad der er muligt.

Hvad er de mest kendte skulpturer i Danmark og i verden?

I Danmark er der nogle skulpturer, som er virkelig berømte og som mange mennesker fra hele verden kommer for at se:

- Den Lille Havfrue: Dette er nok en af de mest kendte skulpturer i Danmark. Den sidder på en sten ved Langelinie i København og er baseret på eventyret af H.C. Andersen. Skulpturen er ikke særlig stor, men den har stor betydning og er et symbol på byen.
- Gefionspringvandet: Dette er også i København og forestiller gudinden Gefion, som er en del af nordisk mytologi. Springvandet og skulpturerne er ret imponerende og fortæller en historie om, hvordan Sjælland blev skabt.
- Mennesket ved havet: Dette er store hvide skulpturer af fire mænd, der sidder ved havet i Esbjerg. De er enorme og kan ses fra lang afstand, hvilket gør dem ret specielle.
- Thorvaldsens Kristus: Denne skulptur befinder sig i Vor Frue Kirke i København og er skabt af den berømte danske billedhugger Bertel Thorvaldsen. Det er en af de mest ikoniske religiøse skulpturer i Danmark.

På verdensplan er der mange skulpturer, som er kendte og elskede:

- Frihedsgudinden i New York, USA: Denne gigantiske statue er et symbol på frihed og er en af de mest genkendelige skulpturer i verden.
- David af Michelangelo: Beliggende i Firenze, Italien, er denne statue et mesterværk af renæssancekunsten og viser bibelfiguren David før kampen mod Goliath.
- Moai statuerne på Påskeøen: Disse enorme stenfigurer er mystiske og har fascineret folk i århundreder.
- Terrakottaarméen i Xi'an, Kina: Dette er en samling af tusinder af lerfigurer, der repræsenterer kejser Qin Shi Huangs hære og er utroligt detaljerede.
- Christo Redentor (Kristus den Forløser) i Rio de Janeiro, Brasilien: Denne enorme statue af Jesus står med udstrakte arme over byen og er et kendt vartegn.

Disse skulpturer og statuer er kendt ikke kun for deres kunstneriske værdi, men også for hvad de repræsenterer historisk og kulturelt for deres lande og byer.

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver:

1. Individuel opgave: Lav en tidslinje, der viser skulpturens udvikling fra antikken til det moderne. Inkluder billeder og korte beskrivelser af nøgleskulpturer fra hver periode.
2. Gruppeopgave: Vælg en skulpturel stil (f.eks. renæssancen, modernismen) og lav en præsentation, der forklarer stilen, vigtige værker og kunstnere, samt dens påvirkning på tiden.
3. Praktisk opgave: Arbejd alene eller i små grupper for at skabe en modelskulptur inspireret af en valgt historisk periode eller kunstner. Brug genanvendte materialer for at fremme bæredygtighed.
4. Analyseopgave: Vælg to skulpturer fra forskellige perioder og sammenlign dem i forhold til stil, materiale og formål. Skriv en kort rapport om dine fund.
5. Kreativ skrivning: Skriv en historie eller en dagbog fra en skulpturs perspektiv, der beskriver dens skabelse, den æra den blev skabt i, og hvordan offentligheden har opfattet den gennem tiderne.

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Diskussion: Start klassen med en diskussion om, hvad en skulptur er, og hvordan skulpturer kan fortælle os noget om den tid, de blev skabt i.
- Gæstekunstner eller virtuelt besøg: Inviter en lokal skulptør eller arranger et virtuelt besøg til et museum for at tale om processen med at skabe skulpturer.
- Interaktive aktiviteter: Brug modellervoks eller ler til at demonstrere skulpturelle teknikker som carving, modellering og støbning.
- Felttur: Hvis muligt, arranger en tur til et lokalt museum, park eller byområde, hvor eleverne kan se og diskutere offentlige skulpturer.
- Refleksion: Slut sessionen med en refleksionsaktivitet, hvor eleverne deler, hvad de har lært, og diskuterer, hvordan de kan anvende denne viden i deres eget kunstneriske arbejde.